

Vergaderjaar 2007–2008

30 977

AIVD

Nr. 10

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juli 2008

Bij deze informeer ik u over de ontwikkeling van de informatiehuishouding van de AIVD zoals toegezegd tijdens het Algemeen Overleg van 23 april 2008 over het rapport van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) naar aanleiding van de moord op de heer Th. Van Gogh (TK 2007–2008, 29 854, nr. 22).

De CTIVD heeft aangegeven dat in de jaren 2003 en 2004 van een goede en gedegen informatiehuishouding – met betrekking tot het onderzoek naar de Hofstadgroep – geen sprake was. Daarbij noemt de CTIVD expliciet de terugvindbaarheid van documenten, het uitvoeren van zoekslagen en het in onderlinge samenhang bekijken en analyseren van opgeslagen informatie in de toen bestaande informatiehuishouding. Deze tekortkomingen die de CTIVD in haar onderzoek heeft signaleerd waren in algemene zin eveneens door de Commissie Bestuurlijke Evaluatie AIVD (Commissie Havermans) geconstateerd in november 2004, namelijk dat de ontwikkeling van de informatiehuishouding van de AIVD op dat moment geen gelijke tred had gehouden met de snelle groei van de hoeveelheid informatie die de AIVD moet kunnen verwerken.

Kenmerken informatiehuishouding AIVD

Voor een inlichtingen- en veiligheidsdienst bestaat het primaire werkproces bijna volledig uit het verwerken van informatie. Vandaar dat de AIVD voor een goede taakuitvoering moet kunnen beschikken over een effectief, efficiënt en veilig informatiesysteem.

In de afgelopen jaren is de hoeveelheid informatie die de AIVD moet verwerken sterk toegenomen als gevolg van een grotere mate van operationaliteit, maar ook door de aansluiting op commerciële- en overheids-databanken, de implementatie van internet-onderzoek, SIGINT-informatiestromen en de sterk gestegen hoeveelheid informatie van zowel buitenlandse collega-diensten als van binnenlandse samenwerkings-

partners. De operationele taakopdracht maakt bovendien dat de technologie van de AIVD minstens op het niveau moet zijn van zijn mogelijke onderzoekssubjecten. Hierdoor is de AIVD verwickeld in een permanente technologische competitie, waarbij de AIVD continu moet innoveren en anticiperen op nieuwe technologische ontwikkelingen in de informatiemaatschappij.

Doelstellingen met betrekking tot vernieuwing van de informatiehuishouding

Mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Havermans is in 2005 het ontwikkelprogramma Prospect 2007, *Ontwikkelprogramma AIVD voor Kwaliteit en Groei* geformuleerd.¹ Een belangrijk onderdeel van dit ontwikkelprogramma werd gevormd door de modernisering van de informatiehuishouding van de AIVD. De concrete doelen van deze moderniseringslag waren en zijn:

- Het realiseren van **één informatiepositie**. Dit houdt in dat de AIVD op ieder gewenst moment een overzicht moet kunnen genereren van alle relevante informatie over een bepaald onderwerp of persoon waarover de dienst beschikt.
- Bevordering van **informatie-uitwisseling binnen de dienst (workflowmanagement)**. Dit betekent dat werkprocessen beter op elkaar moeten aansluiten en dat de uitwisseling van informatie daarbij door geautomatiseerde hulpfuncties moet worden ondersteund.
- **Vernieuwing basissystemen digitale dossiervorming**. De basissystemen van de AIVD voor digitale dossiervorming moeten worden vernieuwd.
- Verbetering van de **informatie-architectuur**. Door middel van een goede informatie-architectuur moet er voor gezorgd worden dat de nieuw te ontwikkelen informatiesystemen goed op elkaar aansluiten en met het oog op toekomstige ontwikkelingen gemakkelijk aangepast en uitgebreid kunnen worden.
- Verbetering van de **aansluiting op externe gegevensbestanden**.

Resultaten tot nu toe (2005–2007)

Het Prospect-programma is conform planning eind 2007 afgerond. Ten aanzien van de doelstellingen op het gebied van één informatiepositie, architectuur en externe databestanden zijn de volgende resultaten geboekt.

- De AIVD heeft een nieuwe technische basis gekregen die volgens architectuur is opgezet en waarmee de informatiehuishouding toekomstvast kan worden doorontwikkeld. Tevens zijn de werkprocessen van de AIVD beschreven en beter op elkaar aangesloten. Hiermee is aan een belangrijke voorwaarde voldaan voor een gecoördineerde verdere ontwikkeling van de informatiehuishouding.
- Door integratie van gegevensbestanden is de doorzoekbaarheid verbeterd en zijn er nieuwe geautomatiseerde analysefuncties gerealiseerd om de groeiende informatiestromen op een efficiënte en zorgvuldige manier te verwerken. Deze resultaten hebben een directe bijdrage geleverd aan het oplossen van de knelpunten die de CTIVD in haar rapport heeft gesignaleerd.
- Door intensivering van de samenwerking met de partners in de veiligheidsketen is de aansluiting op externe gegevensbestanden uitgebreid en verbeterd. Naast justitiële gegevens en politiegegevens is ook de aansluiting op gegevensbestanden van private partijen uitgebreid.
- Voorts is mede in het kader van de nieuwe huisvesting van de AIVD een aantal fysieke en technische maatregelen getroffen om de informatiebeveiliging te verbeteren.

¹ De vernieuwing van de informatiehuishouding van de AIVD is ingezet als onderdeel van met het meerjarig ontwikkelprogramma Prospect 2007. Over het ontwikkelprogramma Prospect 2007 is de Tweede Kamer meerdere malen geïnformeerd in brieven over de Jaarplannen van de AIVD en in de Jaarverslagen van de AIVD (onder meer TK 2005–2006, 29 876, nr. 10 en TK 2006–2007, 30 977, nr. 1).

De doelstelling om de informatiehuishouding in alle opzichten geheel te vernieuwen is echter, zoals ik eerder heb aangegeven, te groot en te complex gebleken om binnen de eerder geraamde periode van drie jaar te kunnen worden afgerond.¹ Met name bij de invoering van de beoogde technische infrastructuur kwamen fundamentele technische vragen naar voren die nog niet zijn opgelost.

Verder is het tempo van de invoering van de nieuwe digitale dossiervorming- en workflowmanagement-systemen mede afhankelijk van de inzet van medewerkers die hiertoe uit het operationele proces moeten worden onttrokken. Tot slot is al geruime tijd sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt voor hoog gekwalificeerde ICT'ers.

Nog te behalen resultaten (2008–2009)

Inmiddels heeft de dienstleiding van de AIVD besloten tot de inrichting van een projectdirectie Informatiemanagement, die als taak heeft om binnen twee jaar de continuïteit, de betrouwbaarheid en de beschikbaarheid van de huidige ICT-voorzieningen binnen de AIVD te garanderen en om de noodzakelijke vernieuwing van de ICT-voorzieningen onder regie te realiseren en in beheer te nemen.

Om het tekort aan gekwalificeerd ICT-personeel op te heffen zijn inmiddels verschillende wervingsacties gestart. Daarnaast wordt voor de AIVD een nieuw functiewaarderingsstelsel ingevoerd dat het mogelijk maakt om hoog gekwalificeerde ICT-ers een meer marktconform salaris te bieden. Deze maatregelen hebben weliswaar effect maar lijken vooralsnog niet voldoende om aan de wervingsbehoefte voor 2009 te kunnen voldoen. Bij de vernieuwingen die tot eind 2009 nog zullen worden doorgevoerd, wordt voortgebouwd op de technische basis en de architectuur die met het Prospectprogramma zijn neergezet. Deze technische basis wordt gekenmerkt door integratie van gegevensbestanden en het beperken van de beheerslast door gebruik te maken van generieke componenten. Met een aantal korte implementatieprojecten zullen de nieuwe systemen voor digitale dossiervorming en workflowmanagement naar de verschillende onderdelen van het primaire werkproces worden uitgerold.

Hierbij wordt de systematiek van portefeuillemanagement gehanteerd waarbij als eerste die vernieuwingsprojecten worden uitgevoerd die de meest directe bijdrage leveren aan de strategische organisatiedoelstellingen. Dat betekent dat één integrale vernieuwing van de systemen voor alle werkprocessen niet langer een doelstelling is die door de AIVD wordt nagestreefd.

De projecten die in 2008 zullen worden opgeleverd zijn:

- het Bravo-systeem voor de ondersteuning van de dossiervorming en het werkproces voor de uitvoering van veiligheidsonderzoeken. Dit systeem draagt bij aan de verkorting van de doorlooptijd van veiligheidsonderzoeken.
- het VICTIS-systeem voor de verbetering van de dossiervorming en het werkproces van de CT-Infobox. Door middel van dit systeem kan de doorlooptijd en de werklast bij het doen van naslagen in de databanken van aangesloten deelnemers in de CT-Infobox worden teruggebracht.

Beide projecten dragen bij aan de realisatie van de andere doelstellingen m.b.t. de informatiehuishouding. Wanneer deze projecten zijn opgeleverd komt er weer ontwikkelcapaciteit vrij om andere vernieuwingsprojecten op te pakken. In de periode tot eind 2009 zal daarbij de nadruk liggen op de ondersteuning van het inlichtingenproces.

¹ TK 2007–2008, 28 954-23, lijst van vragen en antwoorden, vraag 32.

Kwaliteitsborging

ICT-projecten zijn vanwege hun samenhang met de bestaande informatiehuishouding en de interactie met de werkprocessen in de organisatie vaak complex. Om er voor te zorgen dat de ICT-projecten tijdig en conform specificaties hun resultaten opleveren heeft de AIVD een interne kwaliteitsborgingsaanpak ingericht, in lijn met de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer aangaande lessen uit ICT-projecten bij de overheid. Naast de interne kwaliteitsborging kunnen aspecten van de ICT-vernieuwingsprojecten ook extern gecontroleerd worden door de accountantsdienst van het ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer.

In aanvulling daarop zullen de ICT-vernieuwingsprojecten bovendien onderworpen worden aan een periodieke externe audit door Het Expertise Centrum (HEC). HEC zal in de periode tot eind 2009 een driemaandelijke review uitvoeren op de organisatie van de vernieuwingsprojecten, de interne kwaliteitsborging en de inhoudelijke resultaten en voortgang, gelet op de doelstelling om de knelpunten in de informatiehuishouding van de AIVD voor eind 2009 op te lossen.

Tot slot

Voor een adequate taakuitoefening van de AIVD is het noodzakelijk dat ook na 2009 de informatiehuishouding van de AIVD zich blijft vernieuwen om mee te kunnen gaan met technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Inmiddels is echter wel een goede toekomstvaste architectuur neergezet en een technische basis waarin noodzakelijke vernieuwingen ook na 2009 nog goed kunnen worden ingepast. Naast deze architectuur zullen ook de technische infrastructuur, de beheersorganisatie van de AIVD en de financiële kaders moeten meegroeien om de nieuwe systemen te kunnen accommoderen. Ik noem hier met name de groei in de benodigde opslagcapaciteit voor digitale gegevens en de noodzaak om de bedrijfsvoering, die nagenoeg volledig afhankelijk is van de geautomatiseerde systemen, optimaal te beschermen tegen calamiteiten en andere externe bedreigingen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst